

**Ы. Алтынсарин атындағы Қостанай облыстық
балалар мен жасөспірімдер кітапханасы
Костанайская областная библиотека для детей
и юношества им. И. Алтынсарина**

Қанатты ақын

(Ғафу Қайырбековтың 75 - жылдығына)

Жаднама

Крылатый поэт

(К 75-летию Гафу Каирбекова)

Памятка

*****

*«Қостанайдың жемінен менің
сүйектерім әлі күнге дейін мықты».*

Ғафу Қайырбеков 1928 жылы Торғай облысының Торғай қаласында туған.

1946 жылы Қазақ мемлекеттік университетінің журналистика факультетіне түседі, бірақта отбасы жағдайына байланысты қайтадан үйіне, Торғайға, қайтады. Тек қана екі жылдан соң Абай атындағы Қазақ педагогикалық университетінің студенті болып, оны жақсы аяқтайды.

Ғ. Қайырбековтың «Ровесники» атты бірінші кітабы 1954 жылы шықты. Ақынмен жиырмаға жақын өлең және поэма жинақтары жазылған: «Қосбасар» (1958 ж.), «Горы говорят» (1960), «Мелодия Арала» (1961), «Золотая колыбель» (1969), «Перевалы впереди» (1977). «В горах Каркаралы» (1967), «Ақ желкен» (1976) атты прозалық жинақтардың, «На одном корабле» (1979) атты мақала жинақтарының авторы.

Соңғы кездері Қайырбеков көбінесе аудармамен айналысады. А. Пушкинның, М. Лермонтовтың, С. Есениннің, А. Мицкевидың, Ш. Петефидың, Р. Гамзатовтың поэма және өлеңдерін және де Л. Толстойдың, И. Бунинның және басқалардың да әңгімелерін аударды.

Ғ. Қайырбековтың шығармалары орыс, өзбек тілдеріне аударылды.

Ұзақ уақыт бойы Ғафу Қайырбековтың поэзиясын аударуымен О. Шостинский айналысты. «Мен ылғи де оның поэзиясын, атап айтқанда қазақ жерінің өнер құбылысы сияқты сезетімін, даланың фольклорын, өлеңің, ауызша аңыз - хикаяттарын жинақтап алған» - деп ол жазатын.

Торғай, Торғай, қасиетті қарт Торғай
Сөз сенікі, сөйле, Торғай, айт, Торғай,-
Дедік біздер, ол тағы да сөйледі,
Ел телегі, ел бұйрығы қайт болмай.

Біз, Қостанайлықтарға, әсіресе оның туған жері туралы өлеңдері және поэмалары жақын. Елдің ірі баспасында жұмыс істеп, әдебиеттің ұлылығы болып, ол Қазақстанның жастар ақындарын тәрбиеледі. Оның

өлеңдерінде үйренетін. Оны тек қана әдебиетшілер ортасында әйгілі және жақсы көретін болған емес.

Ғафу қайтқан соң, оның әйелі, Бәдиша апай, өзі оның қолжазбаларымен жұмыс істеп, оларды баспаға дайындады. Олар аудармалар, естеліктер, мемуарлар. Бәдиша апайдың арманы орындалды – Қостанайдың бір көшесі оның атымен аталған. Ғафу Қайырбеков өз артында үлкен әдеби мұра тастап кетті, соның бір бөлігін Бәдиша апай Қостанайдың өлкетану мұражайына тапсырды. Өз елінің алдында Ғафу Қайырбековтың еңбегі сіңген. Ол Үкіметтік наградаларымен марапатталған, Абай атындағы Қазақстанның Мемлекеттік сыйлығының Лауреаты.

Ғ. Қайырбековтың шығармалары

1. Қайырбеков Ғ. Алғашқы қоңырау «Дала қоңырауы» поэмасынан үзінді. Алматы, «Жалын», 1982.-19 бет.
2. Қайырбеков Ғ. Балқұпай. Поэма мен балладалар.-Алматы, «Рауан», 1993.-43 бет.
3. Қайырбеков Ғ. Бел асар. Өлеңдер мен поэмалар. Екі томдық. Екінші том (1468-1978). Алматы, «Жазушы», 1978.-368 бет.
4. Қайырбеков Ғ. Үш қиян: Повестер.-Алматы, Жазушы, 1993.-448 бет.
5. Қайырбеков Ғ. Шығармалары. Көпшілік оқырман қауымға арналған.-Алматы, «Білім», 1998.-216 бет.

Ғ. Қайырбековтың өмірі мен шығармалары туралы

1. Әнесұлы Ж. Қос ақын: [Ғафу, Шөмішбай] // Қост. таңы.- 2002.- 19 ақпан.
2. Ақынның атын ардақтап: [Ғафудың туған күніне арналған жиын өтті] // Қостанай.-2001.-25 қырк.
3. Болатов Ж. Ғафу атындағы мектепте: [Қостанай қаласындағы №9 мектеп] // Қостанай.-2000.- 17 қаз.
4. Кәкімжанқызы К. Көркем сөздің хас шебері: [Көрнекті ақын Ғафу Қайырбековке – 75 жыл] // Қостанай.-2003.-20 мамыр.

5. Кәкімжанова К. Туған күнін еске аламыз: [Ғафу Қайырбековтың туғанына - 73 жыл] // Қостанай таңы.-2001.-14 тамыз.
6. Молдағалиев Т. Ғафу аға туралы толғау // Таң – шолпан.-2003.-№1.-С.62-65.
7. Раушанов Е. Ақберен немесе Ғафусыз ғапыл дүние // Егемен Қаз.-2002.-4 маусым.
8. Саркеев Қ. Ғафекең: [Эссе-әңгіме] // Қазақ әдебиеті.-1999.-16 көктем.
9. «Сорғалыдым найзағайдай тобеңнен...» : [Астанадығы Ғ. Қайырбеко атындағы мектепте ақын мұражайы отылды] // Егемен қаз.-2002.-1 маусым.
10. Сүйінұлы Е. Қостанайда көшесі бар Ғафудың // Қостнай таңы.-2000.-10 наурыз.
11. Тума талант иесі: [Ақын Ғафу Қайырбековке – 75 жыл] // Алға.-2003.-№2.-Б.7.

*****

*«От костанайского зерна
доныне крепок я в кости»*

Гафу Каирбеков родился в 1928 году в г. Тургае Тургайской области.

В 1946 году поступает в Казахский государственный университет на факультет журналистики, но по семейным обстоятельствам возвращается назад домой, в Тургай. И только через два года он становится студентом Казахского педагогического университета им. Абая, который успешно заканчивает.

Первая книга Г. Каирбекова «Ровесники» вышла в 1954 году. Поэтом написано около двадцати сборников стихов и поэм: «Косбасар» (1958 г.), «Горы говорят» (1960), «Мелодия Арала» (1961), «Золотая колыбель» (1969), «Перевалы впереди» (1977). Автор прозаических сборников: «В горах Каркаралы» (1967), «Ак желкен» (1976) сборника статей «На одном корабле» (1979).

Впоследствии Г.Каирбеков в основном занимается переводческой деятельностью. Перевел стихи и поэмы А. Пушкина, М. Лермонтова, С. Есенина, А. Мицкевича, Ш. Петефи, Р. Гамзатова, а также рассказы Л. Толстого, И. Бунина и др.

Произведения Г. Каирбекова переводились на русский, узбекский языки.

Долгое время переводом поэзии Гафу Каирбекова занимался О. Шестинский. Он писал: «Я всегда чувствовал его поэзию как явление искусства именно казахской земли, вобравшие в себя животворные соки степного фольклора, песни, устных преданий».

Нам, костанайцам, особенно близки его стихи и поэмы о родной земле. Работая в крупных издательствах страны, будучи величиной, в литературе, он воспитал плеяду молодых поэтов Казахстана. На его стихах учились. Он был велик и прост, и любим не только в среде литераторов.

Здесь отчий дом мой.
Где бы ни был я –
сюда гляжу я в добрый час всегда,
на колыбель родную бытия,
гнездо степное, выданное в дар.

После смерти Гафу его супруга Бадиш – апай работала над его рукописями сама, готовила их в печать. Это были переводы, воспоминания, мемуары. У Бадиш – апай сбылась мечта – одна из улиц Костаная названа его именем. Большое литературное наследие оставил Гафу Каирбеков после смерти, часть из которого Бадиш – апай передала Костанайскому краеведческому музею. Велика заслуга Гафу Каирбекова перед своей страной. Он был награжден правительственными наградами, являлся лауреатом Государственной премии Казахстана им. Абая.

Произведения Гафу Каирбекова

1. Каирбеков Г. Звезда счастья: Стихи и поэма / Пер. с каз. О. Шестинского и Б. Каирбекова. - Алматы, Жазушы, 1984.-221 с.
2. Каирбеков Г. Иван - рыбак. - Алматы, Казгослитиздат, 1959.-24 с.
3. Каирбеков Г. Крылатые годы: Стихотворения и поэмы/ Пер. с каз.; Вступ. ст. О. Шестинского. - М.: Худож. лит., 1984.-239 с.
4. Каирбеков Г. Родные травы: Стихи / Пер. с каз. П. Железнов.- Алма-Ата, Жазушы, 1967.-143 с.

Литература о жизни и творчестве Гафу Кайрбекова

1. Бердалина Г. Крылатый поэт: [К 70-летию Г. Каирбекова] // Костанайские новости.-1998.-13 августа.
2. Куанова Р. «От костанайского зерна доньше крепок я в кости»: [К 70-летию Г. Каирбекова] // Костанай.-1998.-27 августа.
3. Шаяхмет А. Как две струны домбры: [Размышления о поэтическом наследии Г. Каирбекова] // Костанай.-2000.-11 января.

Составитель: Н. Зубенко
Редактор: К. Жуламанова

Уважаемые читатели!
Областная библиотека для детей
и юношества им. И.
Алтынсарина ждёт вас по адресу: ул.
Повстанческая, 74
Телефоны: 54-27-44, 54-11-61, 54-09-66,
54-84-63 (методический отдел)
ДОБРО ПОЖАЛОВАТЬ!